

Corporate governance oczami Warrena Buffetta

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

Problematyka *corporate governance* należy do najbardziej złożonych zagadnień prawa spółek. Przenika ona życie codzienne spółki, konflikty w niej, jej wzloty i upadki. Odżywa regularnie wraz z kolejnym skandalem na rynkach finansowych, na którym tracą majątki akcjonariuszy, wierzyciele i pracownicy spółki, a w przypadku spółek zbyt dużych, aby upaść – społeczeństwo. Definicji *corporate governance* jest tak wiele, i tak uczonych, że jego idea zamazuje się.

Oddawana do rąk czytelników książka jest wyjątkowa. Powstała jako praca magisterska napisana przez Autorkę w Katedrze Prawa Handlowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Miałem niezwykłą przyjemność i przywilej być promotorem Pani magister *K. Zarzyckiej*. Jest to najlepsza praca magisterska, jaką czytałem z dziedziny prawa handlowego w ciągu ostatnich 20 lat. To jedyna znana mi praca magisterska, która została opublikowana przez renomowane wydawnictwo prawnicze, jakim jest C.H. Beck w nobilitującej serii monografii prawniczych. Praca została wyróżniona w konkursie Przeglądu Prawa Handlowego (2020 r.) na najlepsze prace magisterskie z dziedziny prawa handlowego za nowatorskie podejście do objaśniania idei *corporate governance*.

Nie jest to typowa praca prawnicza, to praca multidyscyplinarna. Autorka podjęła trud poszukiwania natury *corporate governance*, idąc za radą *A. Einsteina* „Look deep into nature, and then you will understand everything better”¹. Udała się w daleką podróż do Omaha w Nebrasce w Stanach Zjednoczonych, a więc do miejsca narodzin i życia *W. Buffetta*, najsłynniejszego amerykańskiego inwestora giełdowego. Publikacja tej książki umożliwia nam, czytelnikom, uczestnictwo w tej fascynującej podróży do źródeł *corporate governance*. Autorka jest naszą przewodniczką, która opowiada nam z pasją o tym, co odnalazła, zidentyfikowała i odkryła. Pasją tą zaraziła mnie – promotora. Jestem przekonany, że zarazi także każdego czytelnika Jej dzieła.

Autorka wykonała imponującą pracę badawczą. Przeanalizowała nie tylko źródła z prawa i ekonomii. Jej zasadnicza praca koncentrowała się na zrozumieniu życia *W. Buffetta* i wartości, którymi kieruje się on w biznesie. Przeanalizowała biografię *W. Buffetta* oraz listy, które pisał do akcjonariuszy Berkshire Hathaway – spółki będącej wehikułem inwestycyjnym *W. Buffetta*. Autorka postanowiła wcielić się w rolę insidera w najlepszym tego słowa znaczeniu. Okazała się znakomitym insiderem, który rozpowszechnia myśli *W. Buffetta* o *corporate governance*. Zderzyła spostrzeżenia *W. Buffetta* z dorobkiem *corporate governance*, kreatywnie przynosząc i nazywając myśli *W. Buffetta* na potrzeby nauki prawa spółek. Jest to dzieło oryginalne, niosące ze sobą powiew świeżości intelektualnej.

¹ *A. Einstein*, Look Deep Into Nature, and Then You Will Understand Everything Better, Amazon Digital Services LLC. 2017.

Autorkę charakteryzuje niepoohamowana ciekawość. Przez całą książkę przewijają się pytania zmierzające do próby zrozumienia natury *corporate governance*.

Książka jest wyjątkowa także dlatego, że jest krótka. Autorka udowodniła, że mniej znaczy więcej. Sir A. Ferguson, pod którego wodzą Manchester United zdobył 49 różnych trofeów i stał się jednym z największych handlowych brandów na świecie powiadała, że „*Most people don't use their eyes and ears effectively [...] As a result, they miss half of what is going on around them [...] There's a reason that God gave us two ears, two eyes and one mouth. It's so you can listen and watch twice as much as you talk*”². Pani K. Zarzycka zastosowała się do ww. rady. Skoncentrowała się na obserwacji tajemnicy Wyroczeni z Omaha, jak nazywa się W. Buffeta. Postanowiła dać czytelnikowi najpiękniejsze doświadczenie, jakim jest oczarowanie tajemnicą (tu: tajemnicą listów W. Buffeta do jego akcjonariuszy-wspólników).

Jako dumny promotor pracy Pani K. Zarzyckiej mam jednak żal do W. Buffeta, że nie rozpoczął pisania swoich oficjalnych listów do akcjonariuszy Berkshire Hathaway w 1970 r. Dlaczego? Niech to pozostanie tajemnicą Autorki i jej promotora, która może ujrzy światło dzienne, a może nie.

Autorka analizując szczegółowo oficjalne listy W. Buffeta pisane od 1977 r. do chwili obecnej (43 lata), skupiła się na myślach W. Buffeta, umiejętnie rezygnując z detali. Umiejętność syntezy, wydobycia z dżungli szczegółów tego, co najważniejsze jest rzadkim darem. Modlił się o ten dar św. Tomasz z Akwinu, prosząc Boga „Wyzwól mój umysł od niekończącego brnięcia w szczegóły i daj mi skrzydeł, bym w lot przechodził do rzeczy”³. Autorka w lot przechodzi do rzeczy i potrafi ową rzecz, jaką jest natura *corporate governance* zamknąć w objętości dającej nadzieję, że czytelnik przeczyta książkę od początku do końca z wielkim zaciekawieniem. Pani K. Zarzycka zrealizowała radę W. Churchilla, który powiadał, że „Mówcy powinni mieć na uwadze nie tylko to, by wyczerpać temat, ale także, by nie wyczerpać słuchaczy”⁴. Prowadząc seminaria magisterskie na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, uczę moich studentów, że istota kształcenia na uniwersytecie polega na ćwiczeniu umysłu w dochodzeniu do tego, czego nie znajdują w podręcznikach. Faktów można nauczyć się z książek. Moja podopieczna przyjęła trafne założenie metodologiczne poszukiwania tego, czego nie można nauczyć się z licznych prac o *corporate governance*. *Think differently* było jej zawołaniem badawczym. Odkrywa tajemnicę *corporate governance* oczami W. Buffeta, zabierając czytelnika nie tylko w świat wiedzy, ale znacznie dalej, bo w świat wyobraźni. A. Einstein słusznie podkreślał, że „Wyobraźnia jest ważniejsza niż wiedza, bo choć wiedza wskazuje na to, co jest, wyobraźnia wskazuje na to, co będzie”⁵.

Co ja odnalazłem w tej książce? Odnalazłem w niej mądrość... Kubusia Puchatka. Odnalazłem, że ideę *corporate governance* opisuje jeden z cytatów z Kubusia Puchatka

² A. Ferguson, M. Moritz, Leading, London 2016.

³ Cytat pochodzi z modlitwy znajdującej się na grobie św. Tomasza z Akwinu w Tuluzie.

⁴ Winston Churchill, 1874–1965. Artysta polityki (red. L. Będkowski), Warszawa 2015.

⁵ M. Kronenberger, Muzykoterapia. Podstawy teoretyczne do zastosowania muzykoterapii w profilaktyce stresu, Szczecin 2003.

„Trochę Względów, trochę Troski o Innych. W tym cała rzecz. Tak przynajmniej mówią”⁶. Wystarczy, że zarządzający wykażą trochę względów i trochę troski o właściciela. W tym cała rzecz z *corporate governance* od czasów Kompanii Wschodnioindyjskiej (1600–1858).

Odnalazłem w tej książce, że powiedzenie Kubusia Puchatka „Myślenie nie jest łatwe, ale można się do niego przyzwyczaić” należałoby zadedykować *Business Roundtable*, czyli organizacji zrzeszającej zarządzających (CEOs) największych amerykańskich spółek giełdowych. Organizacja ta wydała 19.8.2019 r. manifest w sprawie nowego rozumienia celu korporacji. CEOs oświadczyła, że maksymalizacja wartości dla akcjonariuszy nie może być jedynym celem spółki. CEOs stwierdziła: „Každy z naszych interesariuszy jest kluczowy. Zobowiązujemy się dostarczać wartość dla każdego z nich budując w ten sposób przyszły sukces naszych spółek, naszych społeczności oraz naszego kraju”⁷. Manifest ten odebrano jako zerwanie z doktryną *shareholder value* kojarzoną z *M. Friedmanem*, który twierdził, że „społeczna odpowiedzialność biznesu polega wyłącznie na wykorzystywaniu jego zasobów i angażowaniu się w działania ukierunkowane na zwiększanie zysków w granicach gry opartej na zasadzie otwartej, wolnej i uczciwej konkurencji”⁸. *M. Friedmann* ukazuje czym jest *corporate governance*. Amerykańscy CEO nie lubią odpowiedzialności przed akcjonariuszami, nie lubią odpowiedzialności w ogóle. Praktyczne przełożenie manifestu amerykańskich CEOs spowoduje, że staną się oni odpowiedzialni wyłącznie przed Bogiem i historią, za to zaproszenie do hazardu moralnego. To jest przeciwieństwo *corporate governance*. Zdumiewa jednak poparcie, które ów manifest zdobywa w wielu kręgach, mimo że badania empiryczne dowodzą, że przyczyną skandali na rynkach finansowych nie jest relatywizowanie celu korporacji przez odniesienie go do mglistego w świetle odpowiedzialności prawnej menedżerów (a przez to atrakcyjnego dla nich) kryterium społecznej odpowiedzialności biznesu. Przyczyną zawsze była nieuczciwość i niestaranność zarządzających oraz rad nadzorczych przy współudziale audytorów, doradców finansowych i prawnych. Przyczyną nie była krótko- czy długoterminowa strategia spółki, brak idei CSR, ale przestępstwa białych kołnierzyków oraz brak nadzoru właścicielskiego.

Odnalazłem w niniejszej monografii to, że problem *corporate governance* zaczyna się, kiedy rola właściciela i CEO rozchodzi się, a bezpośredni kontakt między CEO a właścicielem staje się coraz trudniejszy, i wręcz zanika, kiedy właściciel nie zna swojego CEO, a CEO nie zna właściciela. Do tego dochodzi problem rady nadzorczej, akcjonariuszy i zarządzających funduszami, których obecność w korporacji opisuje mechanizm być, aby być i wejść, aby wyjść. Problemem jest, jeżeli w korporacji, mimo istnienia formalnych struktur, każdy myśli wyłącznie o własnym interesie, a nikt nie dba o sprawy korporacji jak właściciel pizzerii.

Odkryłem także jak dla *W. Buffeta* ważny jest team. W każdym liście używa zwrotu „Charlie i ja”, stawiając *Charliego* zawsze na pierwszym miejscu. *C. Munger* to najbliższy

⁶ A.A. Milne, Kubuś Puchatek, Warszawa 2006.

⁷ <https://www.businessroundtable.org/business-roundtable-redefines-the-purpose-of-a-corporation-to-promote-an-economy-that-serves-all-americans> (dostęp: 26.11.2020 r.).

⁸ M. Friedman, A Friedman doctrine – The Social Responsibility Of Business Is to Increase Its Profits, <https://www.nytimes.com/1970/09/13/archives/a-friedman-doctrine-the-social-responsibility-of-business-is-to.html> (dostęp 30.11.2020 r.).

partner *W. Buffetta*, wiceprezes Berkshire Hathaway. *C. Munger* ma 96 lat, a *W. Buffet* – 90 lat. Znają się od dziecka, a pracują jakby mieli przed sobą jeszcze ze 150 lat.

Kubuś Puchatek miał wielką pokorę. Kiedy usłyszał „Puchatku, nie masz ani krzty rozumu”, odpowiedział „wiem o tym”⁹. Ilu z nas tak by odpowiedziało?

Jednocześnie Puchatek wyznawał, że „kiedy jest się Misiem o Bardzo Małym Rozumku i Myśli się o Różnorodnych Rzeczach, to okazuje się czasami, że rzeczy, które zdawały się bardzo proste, gdy miało się je w głowie, stają się całkiem inne, gdy wychodzą z głowy na świat i inni na nie patrzą”¹⁰. Kubuś Puchatek jest bardzo mądrym misiem. Jego myśli są nie tylko ponadczasowe, dotyczą spraw uczuciowych i wielu obszarów ludzkiego życia, ale jak się okazuje mają w sobie wielki ładunek mądrości, z którego może korzystać *corporate governance*.

Kubuś Puchatek powiedział: „są tacy co potrafią i tacy co nie potrafią”¹¹. Moja podopieczna potrafi.

Warszawa, 27.11.2020 r.

Michał Romanowski

⁹ *A.A. Milne*, Kubuś Puchatek, Warszawa 2006.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl